

UTLENDINGSNEMNDA

UNE

Biskopene i Den norske kirke

Deres ref:

Vår ref:
bly 04/6

Dato
06.01.2004

Engasjement i utlendingssaker og meninger om innvandringspolitikk

I løpet av høsten har vi merket oss tre enkeltsaker der biskoper i Den norske kirke uttaler seg til media om asylsaker behandlet i Utlendingsnemnda (UNE). Det har selvfølgelig en biskop full rett til og kan dessuten oppleve en plikt til å gjøre. Det er fortjenstfullt av enkeltpersoner uansett stilling og posisjon å vise sympati for mennesker i en vanskelig situasjon. UNEs ansatte opplever også hele tiden å få presentert for seg sterke menneskeskjebner som vekker sympati og forståelse, også i saker som ikke fanges opp av det regelverket som regulerer hvem som skal få asyl eller oppholdstillatelse.

Sympatien og varmen vi leser ut av biskopers engasjement, kan ansatte i UNE altså kjenne igjen hos seg selv. Men for en beslutningstaker i UNE som mener en avgjørelse er riktig etter regelverket og en praksis basert på likebehandling, ville det være en utidig avsporing å avvike fra dette i sympati med en enkelt klager. Kun dersom beslutningstakeren mener det generelt ville være riktig med en praksisjustering, kan vedkommende markere dette gjennom et avvikende vedtak i en enkeltsak. Det er slik praksisutvikling i UNE skjer og skal skje. Dette bør også de som søker å påvirke oss, forholde seg til.

Hvis formålet med en biskops involvering er noe mer enn å uttrykke empati med klageren og forferdelse over klageinstansen, har vi sett eksempler på at form og innhold kan bli uhensiktsmessig i forhold til det vi antar er avsenderens eget motiv. For hvis motivet er å bidra til at den aktuelle enkeltsaken og eventuelt også andre liknende saker får et annet utfall, må kritikken gis et konkret innhold som UNEs beslutningstakere kan forholde seg til.

Da UNE overtok Justisdepartementets tidligere rolle som klageinstans, var bedret rettssikkerhet et helt sentralt motiv. I rettssikkerhetsbegrepet ligger ikke bare det å sikre den enkeltes rett til å nå fram med sin sak, men også idealer knyttet til likebehandling. UNE ville sviktet sitt oppdrag dersom vi ga positiv forskjellsbehandling i enkeltsaker fordi politikere, biskoper eller andre samfunnstopper engasjerte seg. UNEs oppdrag er å fatte riktige vedtak etter regelverket – ikke flest mulig avslag og ikke flest mulig innvilgelser. Og av hensyn til oversikt og likebehandling legges det i UNE ned et omfattende arbeid i innhenting av informasjon fra utallige kilder i inn- og utland, analyse av praksis og kartlegging av hensyn og argumenter.

For engasjerte enkeltmennesker – biskoper som andre – er det, slik vi ser det, tre konstruktive innfallsvinkler for å påvirke utfallet av de enkeltsakene UNE behandler.

UTLENDINGSNEMNDA

Besøksadresse: Stenersgata 1 A
Postboks 8165 Dep. 0034 Oslo

Tlf: 21 08 50 00 Faks: 21 08 50 01
Internett: <http://www.une.no>

Org.nr: 9820 19095
Bank: 7694.05.02302

- Nye opplysninger / nye omstendigheter: Dersom det i en sak har tilkommet nye opplysninger eller inntruffet nye omstendigheter av betydning siden klagesaken ble behandlet i UNE, kan det være aktuelt å sende en omgjøringsanmodning. (En omgjøringsanmodning er et brev til forvaltningen hvor man ber om at saken behandles på nytt selv om det allerede foreligger et endelig avslag.) Hvis man vet om nye opplysninger eller nye omstendigheter som kan tilsi et annet utfall, er det helt relevant å sørge for at disse kommer til UNE. Som hovedregel bør disse gå via klagerens fullmektig (vanligvis en advokat), som på vegne av klageren kan vurdere om det er i klientens interesse at informasjonen sendes inn og om, og eventuelt på hvilken måte, den bør inngå i en mer helhetlig argumentasjon i saken.
- Generelle vurderinger og resonnementer: En instans som UNE har en kontinuerlig plikt til å spørre seg om det finnes gode argumenter for å endre etablert praksis – inklusive avveiningen mellom motstridende hensyn. I slike prosesser er våre beslutningstakere lydhøre for vurderinger og resonnementer vi registrerer i samfunnet rundt oss, kanskje særlig i forskningsarbeider og rapporter, men også i samfunnsdebatten for øvrig. Det vil da være argumentenes holdbarhet og relevans som avgjør om de får innflytelse hos oss, ikke hvem som fremfører dem.
- Endringer i innvandringspolitikken: Det er UNEs oppdrag å fatte riktige vedtak etter regelverket, men det er politikernes ansvar å utforme det samme regelverk. Og UNE har full respekt for denne rolledelingen. Vi kan garantere at dersom politikerne endrer regelverket, vil vi umiddelbart følge opp ved å justere vår praksis slik at den samsvarer med endringen. Politisk arbeid for å få gjennomslag for en mer generøs politikk vil derfor være det som potensielt gir den største og tydeligste effekten.

Av det ovenstående ser dere at det er lite fruktbart å be UNE om ”å la nåde gå for rett” eller om ”å vise barmhjertighet” i en enkeltsak uten samtidig å endre en praksis som gjør at den samme vurderingen vil gjelde alle likeartede saker. Og argumentene for det siste må være noe mer enn følelsesbaserte meninger. Vi må få presentert resonnementer om hvorfor praksis bør endres og hva den konkret bør endres til. Dette er også biskopers utfordring dersom dere vil spille en rolle i UNEs praksisutvikling. Vi ønsker å høre på dere – som kollegium eller enkeltvis – dersom dere har slike konkrete innspill å komme med, på samme måte som vi også tidligere har invitert frivillige organisasjoner og offentlige instanser med synspunkter på ulike land, problemstillinger eller saksporteføljer, til å komme med innspill.

Det er selvfølgelig tidkrevende for dere å ta en slik tilnærming. Vi håper likevel noen av dere vil kunne prioritere dette såpass høyt at dere går i en dialog med oss hvor dere klargjør hva dere mener og hva dere bygger på – konkret og systematisk. Ta kontakt dersom dere ønsker dialog og et besøk hos oss!

Et eksempel på det motsatte av dialog – det vil si kritikk vi ikke kan forholde oss til – er de sterke ord biskopen i Hamar nylig brukte i forbindelse med en enkeltsak vedrørende en kvinne fra Somalia og hennes barn. UNE opplevde der å bli utskjelt (”barbarisk og umoralsk”) uten å vite for hva.

Var det fordi biskopen mener alle som kommer til Norge fra Somalia – via opphold i to andre nordiske land – bør få opphold? Eller mener hun at alle barnefamilier fra Somalia bør få opphold? Eller mener hun at alle enslige mødre fra Somalia bør få opphold? Mener hun at de burde fått bli av hensyn til barnet – uavhengig av manglende beskyttelsesbehov og til tross for uriktige og motstridende forklaringer – etter for eksempel 1 år? Eller etter 2 år? Eller eventuelt etter 4 år? Mener hun det er uten betydning at kvinnen i mer enn halvparten av ”ventetiden” har hatt et endelig avslag og plikt til å reise hjem? Mener hun det er den politisk bestemte asyl- og flyktningpolitikken som er ”barbarisk og umoralsk” eller UNEs praktisering av den?

Eksemplet fra Hamar er valgt fordi det er tidsaktuelt og illustrerende – ikke fordi det er unikt. Også tidligere har vi sett utspill fra kirkelig hold som er sterke i sitt moralske patos, men uten den konkretisering som er nødvendig for å gjøre dem relevante for beslutningstakere. Vi savner de nyanser og den grundighet som må til for at vi skal kunne sette synspunktene inn i en fruktbar, konsekvent og (juridisk-)saklig sammenheng.

Til sist vil vi beklage at bispedømmekontorene ikke sto på distribusjonslista for UNEs årbok 2001/2002. Politikktviklingen på utlendingsfeltet stoppet naturligvis ikke opp da UNE ble etablert, og UNE ser det som sin oppgave å bidra til en faktabasert politisk debatt. Dette gjør vi ved å synliggjøre hva slags vedtak regelverket gir, blant annet gjennom en anonymisert praksisbase på internett og gjennom å publisere årbøker.

Vi håper gjennom dette brevet, den vedlagte årboka og invitasjonen til å ta kontakt for videre dialog, å bidra med synspunkter på hvordan deres prisverdige engasjement kan gi de beste påvirkningsmuligheter, gitt den beslutningsmodell disse sakene nå behandles innenfor.

Med hilsen

Terje Sjeggstad
Direktør

Bjørn Lyster
Informasjonssjef